

Kaynaştıran ve Bağdaştıran Dil ܠܥܢܐ ܕܡܕܒܩܢܐ

Dil, insanın yalnızca konuşma aracı değil, insanları birbirine bağlayan görünmez bir köprüdür. İnsanlar kelimeler aracılığıyla düşüncelerini paylaşır, duygularını ifade eder, farklılıklarını müzakere eder ve ortak bir anlam dünyası kurarlar. Bu nedenle bir dilin toplumsal değeri, yalnızca ne kadar çok şey anlattığıyla değil, **insanları birbirine ne ölçüde yaklaştırdığıyla** da ölçülmelidir.

Süryanicede ܠܥܢܐ (dbāq) kökü, bu açıdan son derece zengin ve düşündürücü bir anlam alanına sahiptir. Kaynaştırmak, lehimlemek, bağdaştırmak, yapıştırmak, bir arada tutmak; bağlanmak, tutunmak, tabi olmak; izlemek, takip etmek, peşinden gitmek; uymak, devamlılık göstermek, sürdürmek ve riayet etmek gibi anlamlara açılır. Bunun yanında bir şeye erişmek, ulaşmak, yetişmek, katılmak, dâhil olmak, uyum sağlamak, aynı fikirde olmak, uzlaşmak ve mutabık kalmak gibi sosyal ilişkileri doğrudan ilgilendiren anlamlar da taşır.

Bu anlam zenginliği, ܠܥܢܐ (dbāq) kökünü yalnızca fiziksel bir “yapışma” eylemi olmaktan çıkarır; onu **ilişki, bağlılık, bütünlük, uyum ve uzlaşma** kavramlarıyla buluşturur.

Nitekim ܠܥܢܐ ܕܡܕܒܩܢܐ (dabūqanā) “yapıştırıcı, tutkal” anlamına gelir. Bir şeyi diğerine bağlayan, ayrılmış parçaları birbirine tutturan bir maddeyi ifade eder. ܠܥܢܐ ܕܡܕܒܩܢܐ (mdabqanā) ise şifa desteği veren, pansuman yapan, yarayı saran kişi anlamına gelir ve aynı zamanda yukarıda sayılan anlamların faili ve öznesi olarak düşünülebilir.

Buradan hareketle ܠܥܢܐ ܕܡܕܩܢܐ (leşana mdaqanā) ifadesi, yalnızca “birleştiren dil” şeklinde dar bir anlamla sınırlandırılmamalıdır.

Bu ifade daha geniş anlamıyla: “**Kaynaştıran, bağdaştıran, bir arada tutan, uyum sağlayan ve kırılmış olanı yeniden birleştiren dil**” olarak okunabilir.

Burada dil ile tutkal (zamk) arasında güzel bir metaforik bağ ortaya çıkar.

Tutkal parçaları bir arada tutar; dil insanları. Lehim kopmuş parçaları birleştirir; dil kopmuş ilişkileri. Pansuman yarayı sarar; dil incinmiş gönülleri. Bağlılık süreklilik sağlar; dil ortak hafızayı. Uzlaşma farklılıkları yok etmez; dil farklılıklar arasında köprü kurar.

Bu bakımdan kaynaştıran dil yani **leşana mdabaqnā** لَشَانَا مَدَابَقْنَا, toplumsal hayat için önemli bir dil idealini temsil eder: **Farklılıkları ortadan kaldırmadan insanları birbirine yaklaştıran bir dil.**

Çünkü toplum, herkesin aynı düşündüğü bir yer değildir. Aksine toplum; farklı düşüncelerin, farklı tecrübelerin, farklı hafızaların ve farklı hayat biçimlerinin bir arada yaşadığı bir alandır. Böyle bir ortamda asıl mesele farklılıkları yok etmek değil, **farklılıklarla birlikte yaşayabilmenin dilini kurabilmektir.**

İşte **حَمَا** kökünün “**uyum sağlamak, aynı fikirde olmak, uzlaşmak ve mutabık kalmak**” anlamları burada önem kazanır. Ancak uzlaşmak, herkesin aynı düşünmesi demek değildir.

Gerçek uzlaşma, **farklı düşüncelerin birbirini yok etmeden yan yana durabilmesidir.** Mutabakat, farklılıkların silinmesi değil; ortak bir zeminin bulunmasıdır. Uyum ise tek tipleşmek değil, farklı seslerin aynı toplumsal bütünlük içinde birbirini tamamlayabilmesidir.

Bu nedenle **leşana mdaqana** لَشَانَا مَدَاقَانَا, yalnızca “**kaynaştıran ve birleştiren**” değil, **birlikte yaşama kültürünü mümkün kılan bir dil** olarak da düşünülebilir.

Öte yandan **حَمَا** kökünün “**izlemek, takip etmek, peşinden gitmek, uymak ve devamlılık göstermek**” anlamları da dikkate değerdir. Çünkü toplumsal bağ yalnızca birbirine yakın durmakla oluşmaz. Bir ilişkiyi ayakta tutmak için **sadakat, süreklilik, sorumluluk ve riayet** gerekir.

Bir toplumun değerleri de böyledir. Sadece güzel sözlerle yaşatılamazlar. Onların devamlılık kazanması, insanların bu değerleri günlük hayatlarında **sürdürmeleri ve gereğini yerine getirmeleriyle** mümkündür.

Bu açıdan dil, yalnızca insanları birbirine bağlamaz; **insanları ortak değerlere de bağlar.**

Aynı şekilde **لَمَّ** kökünün “**erişmek, ulaşmak, yetişmek ve dahil olmak**” anlamları da dilin toplumsal işlevini genişletir. Bir dil, insanları yalnızca birbirine bağlamakla kalmaz; onları ortak bir anlam dünyasına **dâhil eder**. İnsan, dil aracılığıyla bir hafızaya, kültüre, topluma ve ortak geleceğe ulaşır.

Bu nedenle ana dili yaşatmak, yalnızca kelimeleri korumak değildir.

Bir hafızaya tutunmaktır. Bir kültüre bağlanmaktır. Bir toplumsal sürekliliği sürdürmektir. Geçmiş ile gelecek arasında bağ kurmaktır. İnsanları ortak bir anlam dünyasına dâhil etmektir.

Belki de günümüzde toplumsal alanda en fazla ihtiyaç duyulan şeylerden biri, tam da böyle bir **لَمَّ لَمَّ leşana mdaqana** anlayışıdır. Bu anlayışın kaynaştıran dilidir. Çünkü sözler bazen ayırabilir; ama sözler aynı zamanda birleştirebilir.

Bir dil, öfkeyi büyütmek yerine anlayışı çoğaltabilir. Nefreti ve kini derinleştirmek yerine diyalogu güçlendirebilir. Kırgınlığı kalıcı hâle getirmek yerine gönülleri yeniden birbirine yaklaştırabilir.

Böyle bir dil, farklılıkları inkâr etmez; onları **bağdaştırır**. Çatışmaları yok saymaz; onları **uzlaşma zeminine taşır**. Yaraları gizlemez; onları **sarar ve iyileşmeye alan açar**.

İşte bu noktada **لَمَّ mdabqana** kavramının “**yarayı saran, pansuman yapan ve şifa desteği veren**” anlamı son derece anlamlı bir toplumsal metafora dönüşür.

Toplumun da yaraları vardır. Kırılmış güvenler, yarım kalmış ilişkiler, önyargılar, ayrışmalar, dışlanmalar ve unutulmuş acılar...

Bunların hepsi yalnızca hukukla veya siyasetle iyileşmez. Bazen insanın insana yeniden yaklaşmasını sağlayacak **onarıcı bir dile** ihtiyaç vardır.

Belki de gerçek anlamda **لِشَانَا مَدَابَقْنَا** leşana mdabaqnā, tam burada doğar: **İnsanları birbirine yapıştıran değil, birbirine bağlayan; farklılıkları yok eden değil, bağdaştıran; yaraları örten değil, onları sarıp iyileştiren; insanı kendisine kapatan değil, ötekine yaklaştıran bir dil.**

Böyle bir dil, yalnızca iletişim kurmaz. **Bağ kurar. Uyum yaratır. Uzlaşma zemini hazırlar. Kopmuş olanı yeniden birleştirir. Yaralanmış olanı sarar. Ve insanları ortak bir geleceğe doğru birlikte yürümeye davet eder.**

Belki de dilin en yüce toplumsal görevi budur: **İnsanları aynılaştırmak değil, farklılıklarıyla birlikte birbirlerine bağlamak.**

Çünkü hakiki birlik, herkesin aynı olmasıyla değil; **farklı olanların birbirinden kopmadan birlikte yaşayabilmesiyle** gerçekleşir.

Ve bu anlamda **لِشَانَا مَدَاقَانَا** leşana mdaqānā, yalnızca “kaynaştıran ve bağdaştıran dil” değildir. **O, insanı insana; geçmişi bugüne; hafızayı geleceğe; kırılmış olanı bütüne bağlayan dildir.**

Yusuf Beğtaş